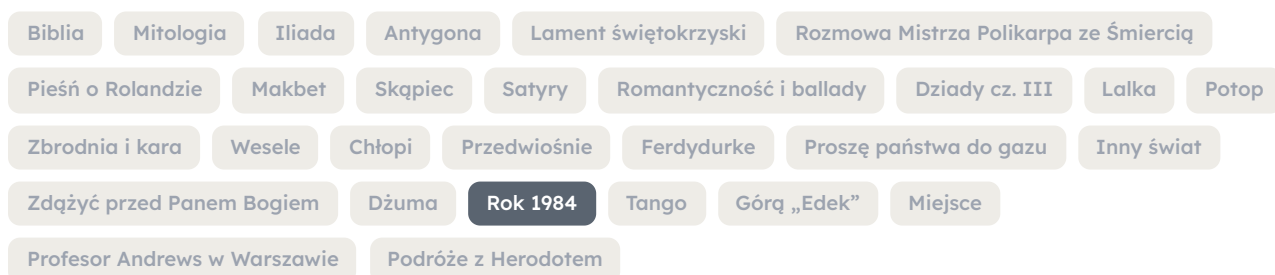

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

4 pytania CKE na maturę 2027 i 2028.
Do każdego karta-ściągą i wypowiedź wzorcowa.

Rok 1984

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Okienka powtórek i zwroty na egzamin

PYTANIE

66

Rok 1984 · George Orwell · Wojna i okupacja / XX wiek

Czy możliwe jest zbudowanie doskonałego państwa?

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

Czy możliwe jest zbudowanie doskonałego państwa? Omów zagadnienie na podstawie utworu Rok 1984 George’a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

„Rok 1984” pokazuje, że próba zbudowania „doskonałego państwa” prowadzi do totalitaryzmu. Partia twierdzi, że stworzyła ład i bezpieczeństwo, ale jej porządek opiera się na kłamstwie, strachu i zniszczeniu człowieka. Orwell ostrzega, że państwo, które chce być doskonałe kosztem wolności, staje się piekłem.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:28 MIN

● Wstęp 0:00–0:44	Utopia to wizja idealnego państwa. Orwell pisze antyutopię, czyli pokazuje, jak taka wizja wygląda w praktyce.
● Argument 1 0:44–1:33	Oceania deklaruje sprawiedliwość i dobrobyt, a w rzeczywistości panuje bieda (kartki, brak żyłek i kawy), wieczna wojna i kontrola przez teleekrany. Historia jest stale fałszowana w Ministerstwie Prawdy.
● Argument 2 1:33–2:18	O’Brien wyjaśnia Winstonowi, że Partia nie dąży do szczęścia ludzi, lecz do władzy dla niej samej. Przyszłość to „but miażdżący ludzką twarz”. Doskonałość państwa oznacza zniszczenie wolnej jednostki.
● Kontekst 2:18–2:58	„Utopia” Tomasza Morusa (1516): wyspa idealnego państwa, z której wzięta się nazwa gatunku. Orwell pokazuje drugą stronę tej idei.
● Zakończenie 2:58–3:28	Doskonałe państwo okazuje się niemożliwe, gdy zapomina o wolności człowieka. Orwell każe bronić się przed obietnicami raju na ziemi.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

antyutopia Partia i Wielki Brat teleekrany
Policja Myśli władza dla władzy (O’Brien) bieda prolów
fałszowanie historii ostrzeżenie

UWAGA, PUŁAPKA

„Wojna to pokój” itd. to hasła Partii, a nie ruchu oporu. Goldstein może w ogóle nie istnieć, a książkę „Goldsteina” współtworzył O’Brien.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

FILOZOFICZNY „Utopia” – Tomasz Morus

Wizja idealnego państwa, od której pochodzi nazwa gatunku. Orwell pisze jej przeciwieństwo.

LITERACKI „Przedwiośnie” – Stefan Żeromski

Szklane domy i utopia rewolucji kontra realna Polska. Ostrzeżenie przed rajem budowanym siłą.

HISTORYCZNY Totalitaryzmy XX w. (stalinizm, nazizm)

Państwa, które obiecywały nowy, lepszy świat, a stworzyły terror i obozy.

PYTANIA KOMISJI: PRZEĆWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

1. Czy Partia naprawdę wierzy, że buduje lepszy świat?

Według O’Briena nie: chodzi wyłącznie o władzę. To odróżnia ją od dawnych utopii.

2. Czy doskonałe państwo jest możliwe?

Raczej nie, bo ludzie są różni. Lepsze jest państwo, które szanuje wolność i umie poprawiać błędy.

3. Które elementy świata Orwella widzisz dziś?

Refleksja własna: inwigilacja, dezinformacja, manipulacja językiem.

PYTANIE 66 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Czy możliwe jest zbudowanie doskonałego państwa?

365 słów
ok. 3:28 min mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

78 słów

Zagadnienie, które omówię, brzmi: czy możliwe jest zbudowanie doskonałego państwa. Odwołam się do „Roku 1984” George’a Orwella. Uważam, że powieść pokazuje, iż próba zbudowania doskonałego państwa prowadzi do totalitaryzmu. Partia twierdzi, że stworzyła ład, sprawiedliwość i bezpieczeństwo, ale jej porządek opiera się na kłamstwie, strachu i zniszczeniu człowieka. Orwell ostrzega, że państwo, które chce być doskonałe kosztem wolności, staje się piekłem. Utopia to wizja idealnego państwa, a Orwell pisze antyutopię, czyli pokazuje, jak taka wizja wygląda w praktyce.

Argument 1

85 słów

Ociania przedstawia się jako najlepsze państwo na świecie. Teleekrany ogłaszają ciągłe wzrosty produkcji i podwyżki przydziałów. W rzeczywistości ludzie żyją w biedzie: brakuje żyłek, kawy i porządnego jedzenia, domy się rozpadają. Każdy członek Partii jest obserwowany przez teleekran, który widzi i słyszy wszystko. Trwa wieczna wojna z Eurazją albo Wschodacją, a wróg zmienia się z dnia na dzień. Winston pracuje w Ministerstwie Prawdy i poprawia stare gazety, tak by przeszłość zawsze zgadzała się z tym, co Partia mówi dziś. Doskonałość państwa jest tylko propagandową fikcją.

Argument 2

79 słów

Najważniejsze wyjaśnienie daje O’Brien w Ministerstwie Miłości. Mówi Winstonowi, że Partia nie dąży do szczęścia ludzi ani do sprawiedliwości. Chce władzy wyłącznie dla niej samej, a władza polega na zadawaniu cierpienia. Dawne rewolucje udawały, że budują raj, a Partia jest szczerą: celem jest władza. O’Brien każe Winstonowi wyobrazić sobie przyszłość jako but miażdżący ludzką twarz na zawsze. Doskonałe państwo w tym sensie to takie, w którym nie ma już żadnej wolnej myśli. Na końcu Winston rzeczywiście kocha Wielkiego Brata.

Kontekst

71 słów

Kontekstem jest „Utopia” Tomasza Morusa z 1516 roku. Morus opisał wyspę, na której panuje wspólna własność, wszyscy pracują, a państwo jest rozumnie urządzone. Od tego dzieła pochodzi nazwa utopia, czyli po grecku „nie-miejsce”. Orwell pokazuje drugą stronę tej idei. Gdy ktoś próbuje zbudować idealny porządek siłą i podporządkować mu ludzi, powstaje świat kontroli i terroru. Zestawienie pokazuje, że marzenie o doskonałym państwie może prowadzić zarówno do refleksji, jak i do koszmaru.

Zakończenie

52 słów

Podsumowując: „Rok 1984” pokazuje, że doskonałe państwo jest niemożliwe, jeśli zapomina o wolności człowieka. Partia, która obiecuje ład, odbiera ludziom prawdę, pamięć i miłość. Moim zdaniem Orwell ostrzega przed każdą władzą, która twierdzi, że wie lepiej, co jest dobre dla ludzi, i chce to narzucić siłą. Lepsze jest państwo niedoskonałe, ale wolne.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST
